

УДК 376.041-054.62

Самостійна робота іноземних студентів під час довузівської підготовки

Ірина Жовтоніжко,

кандидат педагогічних наук,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

В умовах стрімкого розвитку науки, швидкого оновлення інформації основним завданням вищої школи є формування творчої особистості студента, здатної до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Необхідно не тільки розвивати у студента потребу неперервно здобувати нові знання, але й поступово у процесі навчання перевести його із пасивного споживача знань в активного їх творця, який вмє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її розв'язання, знайти оптимальний результат та довести його правильність. Розв'язання цього завдання здійснюється через пошук змісту, форм, методів та засобів навчання, які забезпечують найширші можливості розвитку та самореалізації особистості.

Проблема дефініції терміна "самостійна робота", визначення функцій самостійної роботи, форм її організації достатньо широко представлена в роботах багатьох учених-педагогів: А. Алексюка, В. Буряка, Н. Калашник, В. Король, І. Левіної, В. Луценко, О. Мороза, В. Мусяченко, П. Підкасистого, Н. Промоторової, М. Сметанського, В. Тюніна та інших. Разом із тим, невирішеним залишається питання організації самостійної роботи іноземних студентів у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін на етапі довузівської підготовки.

Мета статті — розглянути основні аспекти організації самостійної роботи іноземних студентів довузівського етапу навчання та навести приклад методики

організації самостійної роботи іноземних студентів під час довузівської підготовки при вивченні природничо-математичних дисциплін.

В психолого-педагогічній літературі існують різні підходи до визначення поняття "самостійна робота студентів". Так, П. Підкасистий [1] розглядає самостійну роботу як засіб організації та виконання студентами визначеної пізнавальної діяльності", а В. Козаков [2] — як один з видів навчальних занять, специфічною особливістю якого є відсутність викладача в момент навчальної діяльності студента. На думку інших науковців, самостійна робота — це "будь-яка організована викладачем активна діяльність студентів, спрямована на виконання дидактичної мети в спеціально відведений для цього час" [3, 6–7].

Дослідники зазначають, що самостійна робота виступає чи не єдиним способом формування самостійності в набутті знань, яка проявляється лише завдяки власній діяльності з появою внутрішньої потреби в знаннях, пізнавальних інтересів, захопленості. У процесі самостійної роботи у студентів виробляється внутрішня пізнавальна потреба, вміння доказово міркувати, вдосконалюються розумові операції, виробляється професійне теоретичне мислення [4; 5].

На нашу думку, самостійна робота студента може бути інтерпретована як активне та цілеспрямоване вивчення студентом навчального матеріалу, розвиток

та удосконалення його умінь та навичок систематизувати, планувати, контролювати і регулювати свою діяльність, свої дії без допомоги і контролю з боку викладача.

Вивчення педагогічної літератури дозволяє виділити такі шляхи вдосконалення самостійної роботи студентів:

- грамотне сполучення та розуміння співвідношення об'ємів аудиторної (проходить під час навчальних занять за участю та під керівництвом викладача) та позааудиторної (виконується студентами без безпосередньої участі викладача або за його частковим керівництвом) самостійної роботи;
- методично обґрунтована організація самостійної роботи студента;
- забезпечення студентів необхідними методичними матеріалами (методичними посібниками, комп'ютерними програмами, роздавальним матеріалом тощо) з метою перетворення процесу самостійної роботи в процес творчий;
- здійснення моніторингу результатів самостійної роботи.

Аналіз науково-педагогічної літератури та власний досвід роботи з іноземними студентами показав, що ефективність від самостійної роботи під час довузівської підготовки можна отримати тільки у тому випадку, коли вона організується і реалізується у навчально-виховному процесі як цілісна система, що пронизує усі етапи навчання, а також є особистісно-значущою та високо мотивованою для студента. Тому на довузівському етапі підготовки необхідно враховувати контингент студентської групи, індивідуально-типологічні відмінності кожного студента, рівень володіння російською чи українською мовами, а також вихідний рівень їх розумової діяльності, інтересів, творчого потенціалу та пізнавальної самостійності.

На нашу думку, великого значення під час довузівської підготовки іноземних студентів набуває керована викладачем самостійна робота. Викладач сприяє фор-

муванню мотивації самостійної роботи, забезпечує її раціональний та результативний хід. Він опрацьовує систему завдань, обирає тип, кількість завдань, час, необхідний для виконання, визначає мету, навчає студентів раціональних прийомів розумової праці, здійснює інструктаж перед виконанням кожного із завдань, спостерігає за ходом їх виконання, оцінює результати і тим самим створює оптимальні умови для самостійної роботи іноземців.

Необхідно, максимально використовуючи усі можливості, навчати іноземців прийомам самостійної роботи навіть на початковому етапі навчання. Іноземний студент повинен навчитися інтерпретувати навчальний матеріал, тобто засвоювати його в контексті самостійного розв'язання комунікативних та розумових завдань, а в подальшому ще й систематизувати. Основними завданнями такої роботи вбачаємо: послідовність роботи над граматичним матеріалом; підготовка до виконання різних видів домашніх завдань; організацію повторювальної діяльності при запам'ятовуванні навчального матеріалу в аудиторії та виконанні тестових завдань.

Викладачі кафедри природничих наук Центру міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна надають значну увагу самостійній роботі студентів як в аудиторії, так і поза нею. Зокрема, під час аудиторної роботи з природничо-математичних дисциплін практикується аудіювання, що дозволяє студентам у майбутньому краще слухати та конспектувати лекції, а також виконання письмових завдань. Наприклад, під час вивчення теми «Проценти» з математики студентам пропонується виконати таке завдання: «Ахмед поклав до банку 4000 \$. Скільки грошей він отримає через 2 роки, якщо банк надасть 16 % річних», а з фізики (тема «Рівноприскорений рух») — «Час, за який тіло збільшує свою швидкість від 0 до 100 м/с, $t = 3$ с. Скільки часу необхідно для автомобіля, щоб збільшити швидкість від 0 до 50 м/с при рівноприскореному русі», з біології (тема «Будова серця») —

підписати під зображенням будови серця основні його складові.

Важливу роль виконує позааудиторна самостійна робота. Це, зокрема, виконання домашніх робіт у вигляді розв'язання подібних прикладів, завдань та читання текстів із предмета. Тексти для самостійного читання пропонуються більш легкі, ніж тексти в підручнику, професійно спрямовані, з необхідною термінологією, цікаві, містять елементи повтору вже вивченого матеріалу. Під час читання запропонованого матеріалу студенти повинні виділяти в тексті ключові слова для основного розуміння інформації, поданої в тексті, виділяти терміни, вміти користуватися словником, відповідати на контрольні запитання.

Узагальнюючи сказане, необхідно наголосити, що методично правильно спланована, чітко організована самостійна робота не тільки забезпечує глибоке засвоєння іноземними студентами програмного матеріалу з природничо-математичних дисциплін під час довузівської підготовки, але й активізує мислення, пробуджує зацікавленість, сприяє більш повному

розкриттю їх здібностей, формує такі моральні та вольові якості, як організованість, наполегливість, допомагає майбутнім фахівцям глибше осмислити матеріал, підвищує їх творчу активність.

Література

1. *Пидкасистый П. И.* Самостоятельно-познавательная деятельность школьников в обучении / П. И. Пидкасистый. — М. : Педагогика, 1980. — 240 с.
2. *Козаков В. А.* Самостоятельная работа студентов : Учеб. пособие / В. А. Козаков. — К., 1988. — 280 с.
3. *Алексюк А. Н.* Организация работы студентов в условиях интенсификации обучения : учеб. пособие / А. Н. Алексюк, А. А. Аюрзанайн, В. А. Козаков, П. И. Пидкасистый. — К. : ИСДО, 1993. — 336 с.
4. *Алексюк А. М.* Педагогика вищої школи : Курс лекцій: модульне навчання / А. М. Алексюк. — К. : ИСДО, 1993. — 220 с.
5. *Горова В. И.* Управление самостоятельной работой студентов / В. И. Горова, О. Г. Зайцева, Н. Г. Лукинова // Педагогическая наука и практика региона : материалы VI науч.-практ. конф. — Ставрополь : Изд-во СГПИ, 2002. — С. 78–85.

17.10.2010

УДК 81'243:811,161.1

Определение профессионально-языковой компетентности иностранного студента и условия ее формирования на довузовском этапе обучения

Елена Ионкина,
старший преподаватель,
Волгоградский государственный
технический университет, Россия

Гучетом модернизации образования знания не являются исчерпывающим содержанием обучения:

учебный акцент сместился с умения запоминать на умение размышлять и действовать, поэтому образовательные техноло-